

Første i 2015

”Gammelt og Nytt”

Nr. 1 2015

Medlemsblad for Båtsfjord Historie og Museumslag

Glimt fra Museet



Metallsjablong med pakkenummeret tilhørende Iwan Kriwonoss.
Han kom til Båtsfjord i 1935 og drev fiskekjøp i over 30 år fra
«Russebruket» og på Liholmen.



Denne utgavens innhold:

Side 3	Lederen har ordet
Side 4	Artikkel fra Finnmarken fra 1931
Side 5	Båtsfjords kommunevåpen
Side 6 – 8	Dagsjournal ved Båtsfjord Station
Side 9 – 11	Årsmøtereferat fra foreningen
Side 12 – 13	Årsberetning fra foreningen
Side 14	Resultatregnskap fra foreningen
Side 15 – 18	Båtsfjords femte Ordfører
Side 19	Årshjul for foreningen
Side 20	Foreningsinformasjon

Informasjon om neste utgave:

I anledning 70 års jubileet siden frigjøringen kommer neste utgave av «Gammelt og Nytt» til å omhandle andre verdenskrig.

Vi søker derfor etter historier, bilder og lignende fra krigsårene og frigjøringen i Båtsfjord kommune.

Ta kontakt om dere har noe som dere vil dele.

Neste utgave vil vi sende ut til alle Båtsfjords husstander i tillegg til våre medlemmer.

Lederen har ordet



Torbjørn Tangen

Så har atter et år gått og vi har nylig avviklet årsmøte for 2014.

Vi håper på et godt arbeidsår der vi har planer om å få malt museet både utvendig og innvendig.

I tillegg har vi så smått begynt å samle inn bilder av fiskebåter fra Båtsfjord, helst med en liten historie i tillegg.

Vi oppfordrer medlemmer og andre til å undersøke om det finnes slike bilder i familien/vennekretsen, slik at vi forhåpentligvis kan få tatt kopier av disse båtene. Vi har avsatt en vegg i "Fiskeriavdelingen" til dette prosjektet.

"Gammelt og Nytt" som kommer ut nå vil ha en del informasjon fra årsmøtet, samt en aktivitetsplan som styret har utarbeidet.

Grasrotandelen

Husk at du kan gi Grasrotandelen din til
Båtsfjord Historie og Museumslag.

Spør etter oss hos din tippekommisjonær eller velg oss på nett
med navn eller vårt organisasjonsnummer: 996 113 191

Krigsnytt fra Østerelva

Efter at landvindsstormen så å si har blokert fjorden i snar 5 uker, er folk flest fortrolige med at noe ganske halsbrekkende måtte inntreffe. Og ganske riktig. Onsdag morgen kan folk gjennom stormbygene observere en orlogsmand opankret. Ja det er ganske riktig i slikt vær at søke havn.

Imidlertid løyer vinden utover formiddagen. Der er travelt om bord på ”Krigsskibet” man skjønner etter alle gamle merker at der forberedes slag. Men hvor er fienden?

Stimen settes opp og ankret kommer for baugen, og for full fart settes kursen SØ over tvers over fjorden. Midtveis på Østerelva formering til slag, og etter en del inngående beregninger begynner kanonaden. En småbåtmann på tur til feltet endrer bestemmelsen da han finner stillingen uholdbar for ytterligen fiske.

La det være sagt med en gang, det ser ut til å være tradisjon dette at vaktbåten skal møte opp her i fjorden hvert eneste år i denne tiden for å drive sin skyteøvelse mot Tavla. Naturligvis er det skibets journal som fra år til annet viser veien den samme, men det skulle vel synes mer passende om de øvet sin sport under inflydelse av vekslende tereng utenfor kysten og ikke komme årvist inn i elva her. Og jage ut den fra før så rike bestand av fugl. Skal disse avbrenningene finne sted hvert år?

Hver eneste jeger vet at jakttiden er fredet en måned for tidlig for Syltefjords vedkommende. Og her er neimen ikke så flotte tider heller at det skal ofres sportshensyn i den bransjen.



Båtsfjords kommunevåpen

På bakgrunn av vedtak om kommunevåpen og flagg for Båtsfjord gjort av Båtsfjord kommunestyre den 13. september 1984, ble det året etter den 19. april vedtatt ved kongelig resolusjon at Båtsfjord kommunevåpen skal utformes slik:

Båtsfjord kommunes våpen: I blått en sølv fiskekrok.

Båtsfjord kommunes flagg: I blått en hvit fiskekrok.



Båtsfjord kommunes flagg

Det er utformet av den grafiske formgiveren Arvid Sveen. Sveen er født 24. juni 1944 i Ringsaker og er kanskje mest kjent som fotograf.

Sveen bodde en tid i Vadsø og hadde atelier i den verneverdige Dahl gården i Ytrebyen, bygningen ble overtatt av Finnmark Fylkeskommune i 1999 da Sveen flyttet til Tromsø. Han ble i 2001 kåret til Årets Vadsøværing og mottok i 2004 Finnmark Fylkeskommunes kulturpris.

Bakgrunnen for utformingen kommer fra funn av fiskekroker i bein gjort ved Sjøvika i Hamningberg, funnene er datert til den yngre steinalder (cirka 5000 år gamle).

Utformingen representerer forbindelsen mellom forhistorisk tid og nåtiden, der fiske fortsetter å være det viktigste grunnlaget for bosettingen og livsgrunnlaget i Båtsfjord kommune.

DAGJOURNAL VED BÅTSFJORD STATION

JULI 1888

4/7 Veiret nu bedre. Sneen smelter hurtig, gresset titter frem hist og her.

8/7 Fuldt sommergeir. Markene begynner at blive blomsterdekkende.

Hans Nergaard - Båtsfjord
Bygningsartikler, Jernvarer, Tekstilvarer, Fiskeredskaper
Oljer — Kvalifisert Radioforhandler

14/7 I dag kom dampskibet "Valund" med kull til Capt. Bruun.

Faktaboks:

D/S Valund

Bygd av E. Withy & Co., Hartlepool, 674 brt.

2cyl.Comp. (T. Richardson & Sons, Hartlepool), 150 NHK

1878: Juni: Levert som VALUND for J. T. Salvesen & Co., Grangemouth, UK

1886: Mai: Solgt til Chr. Salvesen, Leith, UK

1886: Juni: Solgt til D/S A/S Valund (H. M. Pedersen), Mandal, reell eier: Chr. Salvesen, Leith.

1893: Disp. overtatt av Martin Pedersen, Mandal. Reell eier, Chr. Salvesen, Leith.

1897: Kolliderte med D/S SIGURD JARL ved Bergen.

1913: Grunnstøtte ved Jukelboen v/Fosnavåg på reise Grangemouth – Trondhjem med stykkgoods og kull.

21/7 Bruuns fangstbåd "Emanuel" indbragte i dag sin 3je hval.

23/7 I natt indbragte Søren Hvalbåd Jupitter sin første hval. "Neptun" har fået 2 finnhvaler, alt hersteds.

Faktaboks:

D/S Jupiter

Bygd av Brattekleiv skipsverft, Tromøy, Arendal.

1 x Dampmaskin med en 2 sylindret motor på 25 NHK.

1886: Bygget for O. B. Sørensen, for fangst ved hans landstasjon i Båtsfjord.

1894: Solgt til «Klavenessgruppen» som dannet A/S Neptun.

1905: Solgt til A/S Haabet (Joh. Bryde) i Sandefjord.

1908: Solgt til A/S South African Whaling Co. (Joh Bryde), i Sandefjord.

1913: Solgt til S. M. Pettersen i Durban, Syd Afrika.

1936: Havarte ved Durban i Syd Afrika.

28/7 Hr. Brun har denne uge fået 2 hval.

Faktaboks:



Carsten Henrik Bruun, født 13/3
1828, død 1907.

Han ble gift inn i Foyen familien og
drev hvalfangst fra tidlig på 1850-
tallet.

Gjennom hans selskap Bruuns
Hvalfangerselskap drev han blant
annet fangststasjoner i Sør-Varanger
og Båtsfjord mellom 1881 og 1899.

29/7 I dag, storm og regnbyger. Neste dag, sommerveir.

31/7 Stadionen nedlegges i dag efter endt tjeneste.

AUGUST 1888

1/8 Alt er bragt i behørlig orden ved at huseieren er pålagt hidbringe kull og ved til afbenyttelse for den førstkommende, ifald han akter at forlade stedet. Linjetrådene er udtaget, og står huset ferdig til reparasjonen som høyiligen trenges. Huseieren er også pålagt at indsette dobbelvinduene når reparasjonen er utført.

Faktaboks:



På bildet ser vi baksiden av det eldste av Isaksenhusene. Det som Isak Isaksen kjøpte i 1887 mens han fortsatt bodde i Vardø.

Har du gamle bilder i skuffer og skap?

Vi er godt i gang med arbeidet med Båtsfjordkalenderen 2016 og er på stadig jakt etter bilder fra Båtsfjord kommune.

Kalenderansvarlig Ståle A. Olsen
E-post: hamningberg@hotmail.com
Telefon: 977 64 493

ÅRSMØTEREFERAT FOR 2014

BÅTSFJORD HISTORIE OG MUSEUMSLAG

Tidspunkt:	Søndag 22.mars 2015 – klokken 1800 - 1900
Sted:	Båtsfjord Museum
Oppmøte:	Arnulf Grefstad, Sigurd Løkås, Per Johansen, Bjørn Nesfeldt, Bodil Persen, Alex Bolle, Ståle A. Olsen, Gerd-Karin Tobiassen og Torbjørn Tangen

Referat

Sak 1. Godkjenning av innkalling og saksliste

Vedtak: Innkalling og saksliste godkjennes uten merknader

Sak 2. Valg av møtedirigent og sekretær

Vedtak: Torbjørn Tangen velges som møtedirigent og Ståle A. Olsen som sekretær

Sak 3. Årsberetning

Vedtak: Årsberetning for 2014 opplest og vedtatt

Sak 4. Regnskap

Styrets innstilling: Regnskap for 2014 godkjennes, underskudd dekkes av tidligere års overskudd.

Vedtak: Regnskap for 2014 godkjennes

Sak 5. Kontingentfastsettelse

Dagens kontingent er på 300,- og ble sist endret på Årsmøtet for 2012 i 2013.

Tidligere har det vært diskutert også vært snakket om å innføre bedriftsmedlemskap, et slikt medlemskap bør ha en årlig kontingentstørrelse på minimum 2 000,- om det skal innføres.

Vedtak: Medlemskontingenten forblir uendret på 300,- og det innføres mulighet for bedriftsmedlemskapskontingent på 2 000,- per år

Sak 6. Vedtektsendring

Dagens vedtekter trenger oppdatering og viktige veivalg må tas.

Vedtak: Følgende endringer ble vedtatt av Årsmøtet:

- Budsjett skal behandles av Årsmøtet
- Årsmøtet skal avholdes innen utgangen av mars
- Innkallingstiden til Årsmøtet er 2 uker
- Tidsfrist for innkomne saker til Årsmøter er 1 uke
- Styrets ordfører tituleres Styreleder/Leder
- Antall styremedlemmer skal være 3 – 5
- Antall varapersoner skal være 1 – 3
- Årsmøtet konstituerer det nye styret

Dykkerarbeide utføres natt som dag.

Snakk med froskemann

ARNULF SÆRVOLD

Sak 7. Budsjett

Vedtak: Vedtak om budsjett for 2015 delegeres det nye styret

Sak 8. Valg av styre

Vedtak:	Funksjon:	Navn:	Valgperiode:
	Leder:	Torbjørn Tangen	1 år
	Kasserer:	Randi Sætre	2 år (valgt i 2015)
	Sekretær:	Ståle A. Olsen	2 år (valgt i 2014)
	Styremedlem:	Gerd-K. Tobiassen	2 år (valgt i 2014)
	Styremedlem:	Sigurd Løkås	2 år (valgt i 2015)
	Varamedlem:	Bodil Persen	1 år
	Varamedlem:	Alex Bolle	1 år
	Varamedlem:	Per Johansen	1 år

Sak 9. Valg av revisor

Vedtak:	Funksjon:	Navn:	Valgperiode:
	Revisor:	Bjørn Nesfeldt	2 år (valgt i 2015)

Ståle A. Olsen
Sekretær

Gode historier mottas med takk

Sitter du på en historie fra Båtsfjord som burde vært tatt vare på og delt med andre historieinteresserte, ta kontakt med noen i foreningens styre.

**ÅRSBERETNING 2014
FOR
BÅTSFJORD HISTORIE OG MUSEUMSLAG**

Styret:

Styret har i 2014 bestått av følgende personer:

Leder:	Torbjørn Tangen
Kasserer:	Randi Sætre
Sekretær:	Ståle A. Olsen
Styremedlem:	Gerd-Karin Tobiassen
Styremedlem:	Alex Bolle
Varamedlem:	Bodil Persen
Varamedlem:	Karianne Marcussen

I tillegg har vi hatt Bjørn Nesfeldt som revisor.

Styret har i perioden avholdt 4 styremøter.



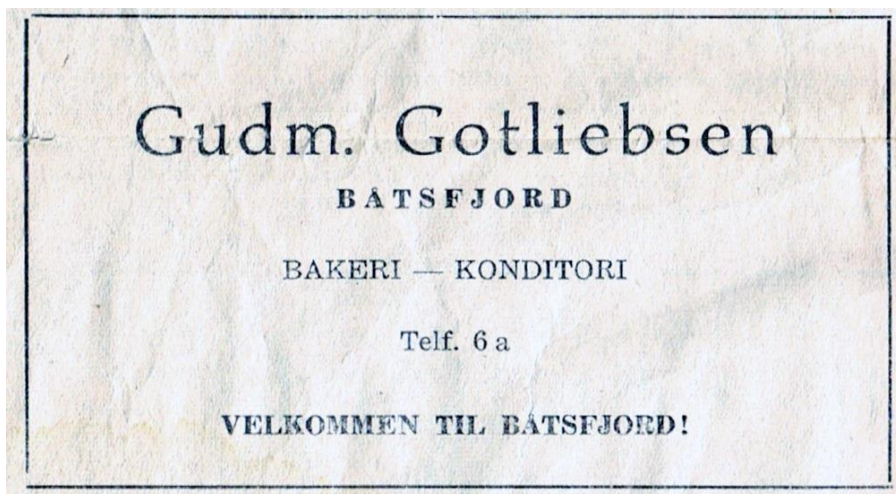
Saker:

De viktigste sakene i 2014 har vært:

- Montering av en varmepumpe i hver etasje på museet
- Stabilt medlemstall på litt over 60
- Bokkjøp for videresalg «Det gamle Vardø herred og Vardø by» av Margido Olsen
- Mottatte gjenstander: Lyd/bilde studio, sveivegrammofon, BSK Volley papirer samt mindre gjenstander.
- Bladet «Gammelt og Nytt» er utkommet fire ganger
- Båtsfjordkalenderen
- Besøk av Varanger Museum IKS
- Nytt skrivebord, hyller og rydding på museet

Økonomi:

- Regnskapet er gjort opp med et underskudd på kr. 847,39,-
- Båtsfjordkalenderen har gitt oss en netto på kr. 4 606,-, brutto; kr. 26 650,-
- Grasrotandelen har tilført oss kr. 5 783,81,-
- Samarbeidsavtale med Båtsfjord kommune + Kulturstøtte: kr. 63 000,-



RESULTATREGNSKAP FOR BHM FOR 2014

	UTGIFTER	INNETEKTER
Administrative utgifter	7.618,20	130,00
Lokale arrangement	0,00	
Kommunale avgifter	3.125,00	
Strømutgifter	20.244,49	
Forsikringer	9.758,00	1.509,00
Materialer/oppussing	55.999,20	
Andre utgifter	326,00	
Medlemskontingent		20.700,00
Sponsormidler/gaver		4.879,50
Kulturmidler		3.000,00
Kommunal støtte		60.000,00
Båtsfjordkalenderen	22.044,00	26.650,00
Renter		109,00
Andre inntekter	650,00	1.940,00
	119.764,89	118.917,50
Underskudd		847,39
	119.764,89	119.764,89

Beholdning 1.januar 2014 78.292,42

Underskudd 2014 847,39

Beholdning 31.januar 2014 77.445,03

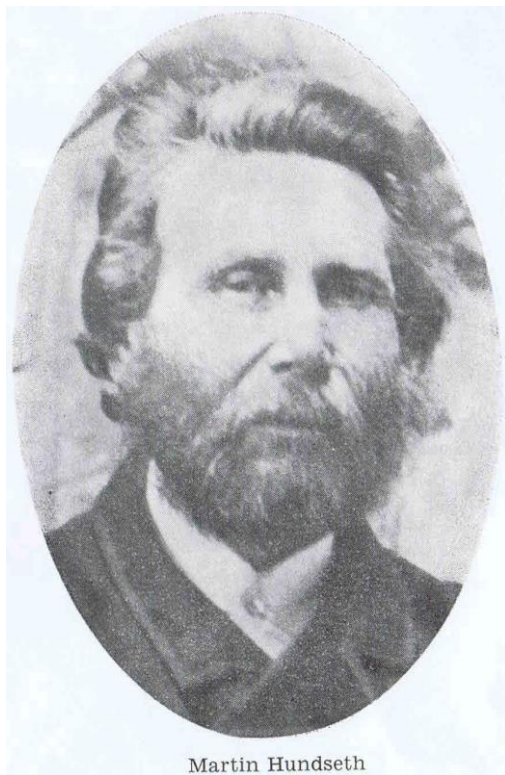
ODD KRISTIANSEN

ISOLATØR

Isolasjon av fryse- og kjøleanlegg

Båtsfjords Ordførere – Båtsfjords femte Ordfører

Sammenfattet av: Ståle A. Olsen



Martin Hundseth

Etter at Jakob Hundseth hadde vært Ordfører i et år, tok broren Martin Hundseth over, også han bare for et år.

Martin (Martinus) Hundseth var født 21. oktober 1838 og oppvokst på gården Hundset i Namdalseid, i daværende Beitstad kommune i Nord Trøndelag. Samme år blir også hans framtidige kone Gurine Olsdatter Holi født den 06. april. Hun blir konfirmert i 1853 og han i 1854.

I 1865 bor Martin på gården Holien der Gurine kommer fra, gården drives av hennes mye eldre bror Haagen (Hågen) Edvard Olsen.

Martin er i likhet med sin bror Ove Gunerius oppført i folketellingen dette året som skredder. Ove er under folketellingen losjerende hos deres far Gaute på Hundset, han er nå passert 70 år.

1866 blir et år med store omveltninger i Gurine og Martins liv, de gifter seg 03. januar 1866 i Beitstad, som ligger i nåværende Steinkjer kommune i Nord-Trøndelag. I april samme år flytter de etter Martins bror Jakob til Ytre Kiberg, der Martin får jobb som roer for tolleren og i oktober får de deres første barn Andreas. Martin jobber senere også som Fisker før han senere blir Oppsynsbetjent. På midten av 1870-tallet blir Martin gårdeier i Ytre Kiberg.

Deres barn kommer som perler på en snor:

- 13. oktober 1866: Andreas. Dør i 1953 i Vardø by.
- 29. mai 1868: Peder Adolf
- 08. mars 1870: Georg Olaf. Han blir hjemmedøpt av onkelen Jakob.
- 08. juli 1872: Anna Marie. En av fadderne er Martins bror Jakob.
- 10. juli 1875: Johannes. En av fadderne er Martins bror Jakob. Johannes dør i 1943 i Vardø Herred.

Martin leier ut rom og jobber innen tollvesenet samt fører oppsyn med fiskeriene i 1870- og 1880-årene.

I 1881 overtar Martin Hundseth etter sin bror Jakob oppgaven som Ordfører, en stilling også han bare innehar i et år.

Når sønnene Peder Adolf og Georg Olaf ikke er på amtskolen i Vadsø, der de losjerer hos Edvard Zahl Pettersen i Ytre Kvænby, så driver Peder Adolf med fiskeriforretning og Georg Olaf med Gårdstell hjemme i Ytre Kiberg.

I 1889 gifter eldstesønnen Andreas seg med Karen Andrea Berg i Vardø By. Andreas arbeider der som Handelsbetjent, senere som Fisker i Ytre Kiberg mens Karen Andrea driver kafé. De får fire barn og av disse er det kun den eldste Anne Marie (gift Hagen) som blir i Vardø, Gudrun Henriette flytter til Levanger, Alf flytter til Brønnøysund og den yngste Einar emigrerer til California i USA.

Martin kjøper Kirkegaten 7. i Levanger i Nord Trøndelag for 4 000,- av Ingebrigt Jakobsen i 1896 og flytter dit med sin kone Gurine, der de lever av sin formue. Sønnen Georg Olaf er også med, han arbeider som Byggmester. Barnebarnet Gudrun Henriette som bare er jentungen er også med. For øvrig bor det også 10 andre i bygningen. Gudrun overtar senere Hundsethgården i Levanger, og selger den i 1950 for 13 000,-.



Kirkegaten 7. i Levanger (Hundsethgården)

Når Martin flytter til Levanger overtar sønnen Johannes Hundsethgården i Ytre Kiberg, der han utvider geskjeften med blant annet bryggerhus og bakeri (derifra kommer navnet til den nærliggende Bakerigata). Johannes driver også med fiskekjøp og landhandleri, sammen med sin kone Antonie. Bakeriet var i drift til rundt 1950. Deres datter Gerda drev butikken videre i flere år etter krigen og søsteren Mally bodde i Hundsethgården helt fram til 1980-tallet.

Martin skulle få et langt liv og går bort 11. april 1931 i Levanger, hele 92 år gammel.



Hundsethgården i Kiberg slik den ser ut i dag.

Faktaboks:

Hundsethgården i Kiberg er en 2 1/2 etasjes forretningsgård med saltak og midtark, bygd av russetømmer. Den rektangulære fasaden er kledd med gulmalt, liggende panel. Panel og belistning er sveitserstilinspirert, med blant annet vekselvis horisontal og vertikal paneling adskilt med vannbrett. Hjørnekasser samt dør og vindusomramming er hvitmalt.

Takhøyden / vinkelen skiller seg fra den typiske sveitserstilen, som gjerne har et brattere tak. Det midtstilte inngangspartiet viser en symmetrisk oppbygd plan - en midtgangsløsning med stue på hver side av inngangen og kjøkken i midtrommet bak trappa til andre etasje. Den ene stua ble her brukt til butikk med direkte inngang fra gata. På baksiden av huset er det et nyere tilbygg, en kjøkkeninngang. Huset står på en lav mur av naturstein. Det har tradisjonelle empirevinduer, med midtpost og tredelte rammer på hver side, og enkel omramming med utskårne knekter som bærer vannbrettet.

Mot nordøst står en lafta uthusrekke vinkelrett på hovedbygningen. Uthusrekka, som er om lag fire meter bred, består av et bakeri som er bygd sammen med en høyskjå og et stabbur. Sammen danner de et gårdsanlegg. Uthusrekka ligger langs en hellende gate og er fundamentert på en lav tørrsteinsmur.

Årshjul 2015 Båtsfjord Historie og Museumslag

Måned:	Gjøremål:	Ansvar:
Januar		
Februar	Styremøte 10. februar Kalenderarbeidet starter 17. februar	Torbjørn/Ståle Bodil, Randi og Ståle
Mars	Styremøte 10. mars Årsmøte «Gammel og Nytt 1» (Årsmøteinfo)	Torbjørn/Ståle Torbjørn/Ståle og Randi Torbjørn/Ståle
April	Søknad om kulturmidler og Nærmiljøtiltak (BK)	Randi
Mai	Styremøte/Arbeidsmøte tekster til gjenstander	Torbjørn/Ståle
Juni	Båtsfjordmessa stand (samarbeid med BK) Andre helgen i juni. «Gammelt og Nytt 2» (Krigen)	Torbjørn Torbjørn/Ståle
Juli	Båtsfjord i Fest - Besøk tilbys klasse- og slektstreff	Alle
August		
September	Styremøte/Arbeidsmøte «Gammelt og Nytt 3»	Torbjørn/Ståle Torbjørn/Ståle
Oktober	Kalenderoppstart	Bodil, Randi og Ståle
November	Styremøte/Arbeidsmøte	Torbjørn/Ståle
Desember	«Gammelt og Nytt 4»	Torbjørn/Ståle

Styre i BHM består i 2015 av:

Leder:	Torbjørn Tangen
Kasserer:	Randi Sætre
Sekretær:	Ståle A. Olsen
Styremedlem:	Gerd-Karin Tobiassen
Styremedlem:	Sigurd Løkås
Varamedlem:	Bodil Persen
Varamedlem:	Alex Bolle
Varamedlem:	Per Johansen

Medlemmer:

Båtsfjord Historie og Museumslag har per i dag: 65 medlemmer.

Men vi ønsker oss flere medlemmer!

Bli medlem du også!

Medlemskontingenten for 2014 er kr. 300, - som kan innbetales til
kontonummer: 4930.12.92901, innbetalingen merkes med navn og adresse.

Som medlem vil du få tilsendt medlemsbladet ” *Gammelt og Nytt*”, som
utkommer 3 eller 4 ganger i året.

Stoff til bladet, bilder eller gjenstander til museet:

Har du stoff til «Gammelt og Nytt» så må dette være kommet inn i løpet av
november, da neste nummer utkommer i desember. Bilder som vi kan
bruke i Båtsfjordkalenderen, eller gjenstander til museet, tas også i mot
med stor takk.

Kontaktinformasjon:

E-post: hamningberg@hotmail.com

Post- og besøksadresse:

Båtsfjord Historie- og Museumslag
Lensmannsgata 4.
9990 Båtsfjord